

رویکرد کیفری به جرم جاسوسی
از منظر حقوق جزای ایران و فرانسه

تالیف:

الهام نژادبخش

انتشارات هزاررنگ

۱۳۹۵

سرشناسه	: نژادبخش، الهام، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: رویکرد کیفی به جرم جاسوسی از منظر حقوق جزای ایران و فرانسه / تألیف الهام نژادبخش.
مشخصات نشر	: تهران : هزار رنگ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۸-۶۶-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فینیا
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: جاسوسی
موضوع	: Espionage
موضوع	: جرم‌شناسی -- ایران
موضوع	: Criminology -- Iran
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
موضوع	: حقوق جزا -- فرانسه
موضوع	: Criminal law -- France
موضوع	: حقوق جزا -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Crime law -- Comparative studies
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ن ۹۴ / UB۷۰
رده بندی دیویی	: ۳۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۸ ۶۳

انتشارات هزار رنگ

رویکرد کیفی به جرم جاسوسی از منظر حقوق جزای ایران و فرانسه

تألیف: الهام نژادبخش

ناشر: هزار رنگ

ناظر فنی: حسین رسوا

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۸-۶۶-۱

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۰	اهمیت و اهداف
۱۰	پیش‌ها
۱۱	فرضیه‌ها
۱۳	فصل اول
۱۳	مقدمه، چینه، مبانی و درآمدی بر جلوه‌های
۱۳	جرم‌انگاری حداکثری در جاسوسی
۱۵	مبحث نخست: بازسازی مفاهیم و تفکیک جاسوسی از خیانت به کشور
۱۵	گفتار اول: بازسازی مفاهیم
۱۶	در اصطلاح
۱۶	الف- در قانون
۱۷	ب- در حقوق کیفری
۲۰	ج- در اسناد بین‌المللی و حقوق تطبیقی
۲۲	۲- جرم‌انگاری
۲۳	۳- سیاست کیفری
۲۴	گفتار دوم: تفکیک جاسوسی از خیانت به کشور
۲۴	۱- معیارها
۲۵	معیار عینی
۲۶	معیار ذهنی
۲۷	معیار ملیت «تابعیت»
۲۷	مدل انتخابی ایران و فرانسه
۲۹	مبحث دوم- مبانی جرم‌انگاری و درآمدی بر تحولات تاریخی
۲۹	گفتار اول: مبانی جرم‌انگاری
۲۹	الف- مبانی شرعی
۳۵	ب- مبانی عرفی
۳۶	۱- دفاع از امنیت عمومی مردم
۳۶	۲- دفاع از حاکمیت سیاسی

- ۳۷..... گفتار دوم: تحولات تاریخی جرم جاسوسی
- ۴۰..... الف: جاسوسی از قرن پنجم تا هجدهم میلادی
- ۴۳..... ب: جاسوسی در مکاتب مشهور حقوق جزا
- ۴۷..... ۱. مکتب عدالت مطلق
- ۴۸..... ۲. مکتب کلاسیک
- ۵۰..... ۳. مکتب تحقیقی (اثباتی)
- ۵۲..... ۴- مکتب دفاع اجتماعی
- ۵۴..... ۱- اروپا
- ۵۶..... ۲- ایران
- ۶۱..... میحث سوم: درآمد بر جلوه های جرم انگاری حداکثری در جاسوسی
- ۶۲..... گفتار نخست: رکن انگار اعمال مقدماتی
- ۶۴..... گفتار دوم: جرم اندری با سوء نیت مطلق
- ۶۴..... گفتار سوم: جرم انگاری اکتفا به سوء نیت عام
- ۶۵..... گفتار چهارم: جرم انگاری با اکتفا به سوء نیت در موضوع جرم
- ۶۷..... فصل دوم
- ۶۷..... ارکان مجرمانه و درآمدی بر پاسخ های کیفری در جرم جاسوسی
- ۶۹..... میحث نخست: ارکان بزه جاسوسی
- ۶۹..... گفتار نخست: عنصر مادی
- ۷۰..... الف) موضوع جرم
- ۷۰..... ۱- اطلاعات
- ۷۱..... ۲- اشیاء
- ۷۱..... ب) رفتار مجرمانه
- ۷۷..... گفتار دوم: رکن معنوی
- ۷۷..... الف- سوء نیت عام
- ۷۸..... ب- سوء نیت خاص
- ۷۹..... ج- انگیزه مجرمانه
- ۷۹..... گفتار سوم: رکن قانونی
- ۸۰..... الف- در حقوق ایران
- ۸۱..... ۲) در دوران پس از انقلاب

۸۳	ب: در حقوق فرانسه
۸۶	مبحث دوم: پاسخ های کیفری
۸۷	گفتار نخست: پاسخ های کیفری سرکوبگر
۸۷	الف: اعدام
۸۸	ب- زندان
۹۰	ج- جزای نقدی
۹۲	گفتار دوم: پاسخ های کیفری ارفاقی
۹۲	الف- تعلیق مجازات
۹۴	ب- آزادی مشروط
۹۶	ج- عفو
۹۹	نتیجه گیری جمع بندی و پیشنهادات
۱۰۵	منابع و مأخذ
۱۰۷	کتاب ها:
۱۰۷	فارسی:
۱۰۹	عربی:
۱۱۰	فرانسه:
۱۱۰	مقالات و نشریات
۱۱۱	پایان نامه ها

www.ketab.ir

جاسوسی در زمره جرایمی است که جایگاه ویژه ای را در تمامی تقسیم بندی های ارائه شده در زمینه جرایم علیه امنیت به خود اختصاص داده است. دلیل اصلی این موقعیت ممتاز را بدون تردید باید در میزان بالای خطر آفرینی این جرم و برای امنیت هر کشور دانست.

وقتی سخنی از جاسوسی به میان می آید، ذهن عامه ی مردم که اطلاعات کمی از جزئیات این جرم دارند بیشتر متوجه شبکه ها و سازمان های جاسوسی معروف کشورهای مختلف می شود. با این حال نباید تصور کرد که جاسوسی در سطح دنیا محدود به این سازمان ها می شود بلکه این جرم در کشورهای مختلف توسط افراد و سازمان های گوناگون ارتکاب می یابد و در دهه ی هشتاد و نودی به دلیل رشد ارتکاب این جرم در این دهه آن را دهه ی جاسوسی نامیده اند. حدود پانصد کتاب در مورد این جرم توسط مورخان، روزنامه نگاران، تحلیل گران نظامی، سیاستمداران و تا حد کم حقوق دانان و جرم شناسان نگاشته شده است.

جاسوسی در زمره جرایمی است که جایگاه ویژه ای را در تمامی تقسیم بندی های ارائه شده در زمینه جرایم علیه امنیت به خود اختصاص داده است. قانون گذار ایران تعریفی از جرم مذکور ارائه نداده است. اما برخی از حقوق دانان داخلی و خارجی به ارائه تعریف از بزه مذکور پرداخته اند. جرم جاسوسی شباهت زیادی به جرم خیانت کشور می باشد. معیارهای ارائه شده برای بزه جاسوسی عبارت از معیار عینی یا ذهنی و ملیت باشد. مقنن فرانسوی برای تمایز جاسوسی از خیانت به کشور به معیار ملیت پناه برده است. قانون گذار ایرانی هنوز به انتخاب ایده ای در این زمینه اقدام نکرده است. در اروپا نیز پس از قرن پنجم تا چهاردهم میلادی، هنگام طبقه بندی جرایم، جاسوسی و خیانت به کشور در رده اولین و مهمترین جرایم قرار دارد. جلوه های مهم جرم نگاری حداکثری در جاسوسی را می توان در جرم انگاری

اعمال مقدماتی، جرم انگاری با اکتفاء به سوء نیت عام، جرم انگاری با ایجاد تغییر در موضوع جرم و جرم انگاری به صورت مطلق مشاهده کرد.

در زمینه رکن مادی، حقوق کیفری ایران و فرانسه دارای شباهت ها و وجوه افتراقی است. جمع آوری اطلاعات، انتقال اطلاعات و ورود به اماکن ممنوعه در زمره موارد مشابه و در مقابل تسلیم سرزمین، نیروهای مسلح، تجهیزات، اشتغال به یک فعالیت جهت اخذ و تسلیم اطلاعات و نیز ارائه اطلاعات نادرست به مسئولین می تواند در زمره وجوه افتراق باشد. در زمینه رکن معنوی نیز با آنکه حقوق فرانسه علی الاصول به سوء نیت عام اکتفا نموده ولیکن در حقوق ایران علاوه بر سوء نیت عام، سوء نیت خاص ضروری شمرده شده و علاوه بر آن در مواردی (م ۵۰۵ ق. مجرای) انگاره حرمانه نیز ضروری تشخیص داده شده است.

اهمیت و اهداف

یکی از مصادیق بارز و قدیمی جرائم امنیت، جرم جاسوسی است که معمولاً یک جرم سازمان یافته و در عین حال فراملی می باشد، چرا که اطلاعات حیاتی یک کشور از طریق یک نظام سازمان یافته و منابع انسانی نه مثل ماهران هان اطلاعاتی کشورها در اختیار کشور یا کشورهای دیگر قرار می گیرد. اهداف این اثر را می توان شرح زیر بیان نمود:

* تبیین سیاست کیفری ایران در زمینه بزه جاسوسی

* تبیین ایرادها و نقایص جرم انگاری جاسوسی در حقوق ایران

* ارائه پیشنهادها اصلاحی به مراکز تقنینی

* ارائه ایرادها تقنینی به مراکز پژوهشی تصمیم گیر

پرسش ها

۱- تفاوت های جاسوسی در حقوق ایران و فرانسه در قبال رکن مادی جاسوسی کدام

است؟

۲- در زمینه رکن روانی جاسوسی، تفاوت حقوق ایران و فرانسه کدام است؟

فرضیه ها

- ۱- جرم انگاری جاسوسی در حقوق فرانسه در زمینه رکن مادی جاسوسی بسیار فراتر از جاسوسی در حقوق ایران می باشد. تفاوت در موضوع جاسوسی، جرم انگارهای جدید و بکارگیری اصطلاحات کلی فراگیر در زمره این موارد است.
- ۲- در حقوق فرانسه علی الاصول سوء نیت عام کافی بوده لیکن در حقوق ایران علاوه بر سوء نیت عام، سوء نیت خاص مورد نیاز است.

www.ketab.ir